

Státní bakalářská zkouška z mediteránních studií – základní informace

POKYNY PRO STUDENTY ZAPSANÉ DO STUDIA NA PODZIM 2019 A POZDĚJI

Státní bakalářská zkouška se skládá ze dvou částí – z obhajoby bakalářské práce a ze zkoušky, která má písemnou a ústní část. Pro úspěšné složení zkoušky je nutné absolvovat úspěšně písemnou i ústní část. **Neuspěje-li student u některé z nich, musí opakovat celou zkoušku.**

I. OBHAJObA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Obhajoba bakalářské diplomové práce je ústní, prověřuje především argumentační dovednosti studenta. Student nejprve krátce představí svoji práci, poté se přečtou posudky školitele a oponenta. Student se pak k oběma posudkům vyjádří. Obhajobu si student připraví předem (posudky má k dispozici 5 pracovních dní před termínem obhajoby).

II. BAKALÁŘSKÁ ZKOUŠKA

Zkouška se skládá z písemné a ústní části.

1. Písemná část zkoušky

- Hlavní a vedlejší studijní plán: jeden jazyk (arabština, francouzština, italština, novořečtina, nebo španělština) – doba trvání 2 hodiny
- Jednooborové studium: dva jazyky (románský j. a novořečtina, románský j. a arabština, nebo arabština a novořečtina) – doba trvání 4,5 hodiny (včetně 30min přestávky)

Pozn.: Studenti jednooborového studia, kteří skládají zkoušku ze dvou jazyků, musí úspěšně složit testy z obou. **Při neúspěchu u jednoho z jazyků student opakuje zkoušku z obou jazyků (test z jednoho jazyka se tedy nepokládá za samostatnou součást zkoušky ve smyslu studijního řádu).**

- Písemná zkouška z románských jazyků a novořečtiny se skládá ze dvou částí:
 1. **Písemný projev na zadané téma** (150 – 200 slov)
Možnost přinést si vlastní slovník (výkladový nebo česko-italský/česko-francouzský/česko-španělský/česko-novořecký).
 2. **Porozumění textu** bez slovníku (text v IJ/FJ/ŠJ/NřJ v rozsahu přibližně 350-400 slov + kontrolní otázky)
- Písemná zkouška z arabštiny se skládá ze dvou částí:
 1. **Písemný projev** formou doplňování do souvislého textu nebo formuláře (cca 50 slov)
 2. **Porozumění textu** (text v rozsahu přibližně 200-250 slov + kontrolní otázky)K oběma částem písemné zkoušky z arabštiny si student přinese arabsko-český/česko-arabský kořenový slovník.

K úspěšnému složení písemné zkoušky je nutné získat celkem **70 %** bodů.

2. Ústní část zkoušky

- K ústní části student přinese seznam přečtené literatury (viz níže).
- Ústní část tvoří otázky ze 4 tematických okruhů (antická literatura; středověk a renesance; novořecká a byzantská literatura; úvod do mediteránních studií); viz níže
- Student má alespoň 45 minut na přípravu odpovědí na otázky.

Pozn.: Zkouška začíná písemnou částí. Neuspěje-li student u písemné nebo ústní části, hodnocení celé zkoušky je F. Písemná a ústní část nejsou oddělenými součástmi zkoušky ve smyslu studijního řádu. **Při neúspěchu u písemné nebo ústní části bakalářské zkoušky proto student opakuje celou bakalářskou zkoušku (písemnou i ústní část).**

**Státní bakalářská zkouška z mediteránních studií – okruhy otázek
PRO STUDENTY ZAPSANÉ DO STUDIA NA PODZIM 2019 A POZDĚJI**

Každý student odpoví během ústní části bakalářské zkoušky na jednu otázku z každého okruhu, celkem tedy na 4 otázky.

A) DĚJINY A GEOGRAFIE STŘEDOMOŘÍ (HIAb05, MED03n)

Témata u jednotlivých okruhů jsou uvedena jako příklady možných témat vztahujících se k jednotlivým okruhům. Pro úspěšné složení zkoušky NENÍ nezbytné zmiňovat se o všech vypsanych tématech (vybranému okruhu bude věnováno v rámci ústní zkoušky asi 10-15 minut). V rámci prezentace okruhu před komisí si student může témata přizpůsobit či zvolit jiná v návaznosti na obsah povinných kurzů, povinně volitelných kurzů absolvovaných v průběhu celého studia a vlastního zaměření.

- 1. Geografie a hydrologie Středomoří:** např. vznik Středozevního moře, obecná charakteristika (typologie, významná moře a řeky, klima), problematika vymezení středomořského prostoru, geograficko-kulturní pojmy (Magreb, Mašrek, Levanta, Blízký východ), aktuální ekologické otázky.
- 2. Starověké kultury východního Středomoří:** např. oblast úrodného půlměsíce (Sumer, Akkad, Asýrie, Babylónie), Chetitě, Egypt; první písma (klínové, hieroglyfické).
- 3. Minojská a mykénská kultura:** např. přínos obou kultur pro Středomoří a evropské kultury (lineární písmo, paláce...), „temná staletí“.
- 4. Počátky civilizace v západním Středomoří:** např. Řekové a Fénicičané (kolonizace; osídlování a obchod; fénické hláskové písmo, abeceda), Etruskové.
- 5. Velká impéria starověkého Středomoří:** např. říše Alexandra Makedonského (helénismus, syntéza středomořských a blízkovýchodních civilizací), Římská říše (vzestup, mocenský rozmach a kulturní přínos).
- 6. Středomoří ve středověku:** např. muslimská expanze, křížové výpravy, nadvláda italských měst, počátky osmanské expanze; kultura středověku ve Středomoří (centra vzdělanosti, kultura křesťanských území, dědictví islámské kultury...).
- 7. Středomoří v novověku:** např. osmanská říše, nacionalistická hnutí, vytváření koloniálních panství; umělecké směry a myšlenková hnutí (renesance, reformace, racionalismus...).
- 8. Středomoří po světových válkách (20. století):** např. rozpad koloniálních panství, vznik nových státních útvarů, mezinárodní vztahy.
- 9. Aktuální situace a výzvy ve Středomoří:** např. mezinárodní politická a kulturní spolupráce (Evropská unie, Unie pro Středomoří, Liga arabských států, Alexandrijská knihovna...), aktuální politická situace (Arabské jaro a jeho důsledky, místa významných konfliktů, role náboženství...).

B) ANTICKÁ LITERATURA (MED05, MED06)

1. **Archaické období řecké poezie** (epos: Homér a Hésiodos; lyrika: melika, elegie, iamb a epigram: Archilochos z Paru, Alkaios, Anakreón, Sapphó, Pindaros) **a prózy** (historiografie: Hérodotos)
2. **Attické drama** (tragédie: Aischylos, Sofoklés, Euripidés; komedie: Aristofanés)
3. **Attické řečnictví** (Isokratés, Démostenés), **historiografie** (Thúkydidés, Xenofón) a **filozofie** (Platón, Aristotelés)
4. **Helénistická literatura** (alexandrijští básníci: Kallimachos, Apollónios Rhodský; idyla: Theokritos; nová komedie: Menandros; odborná činnost alexandrijské knihovny: vědci a filologové; helénistická filozofie: Epikúros, stoicismus)
5. **Literatura římského období** (Polybios, Plútarchos, druhá sofistika: Lúkiános, řecký román 1./2. stol. po Kr.: jeden vybraný román, Marcus Aurelius, Iúliános Apostata a poslední „pohané“)
6. **Archaické období římské literatury** („počátek“: L. Andronicus; epos: Cn. Naevius, Ennius; komedie: Plautus, Terentius; tragédie: Pacuvius a Accius; řečnictví a historiografie: Cato, starší a mladší analistika; satira: Lucilius)
7. **Římská literatura konce republiky**, tzv. Ciceronovo období (Catullus, Lucretius, Cicero, Caesar, Sallustius)
8. **Římská literatura nástupu principátu**, tzv. Augustovo období (Vergilus, Horatius, Tibullus, Propertius, Ovidius; historiografie: Livius; nauková literatura a filologie: jeden autor)
9. **Římská literatura císařství** (Seneca, iuliovsko-claudiovští básníci: Lucanus, Petronius, satira: Persius a Iuvenalis; flaviovští básníci: Statius, Valerius Flaccus, Silius Italicus; epigram: Martialis; Quintilianus)
10. **Římská literatura 2. stol. a pozdější** (Plinius Mladší, Tacitus, M. Cornelius Fronto, román: Apuleius, Ammianus Marcellinus, Augustinus, Boethius)

C) BYZANTSKÁ A NOVOŘECKÁ LITERATURA (MED11)

1. **Literatura a kultura rané Byzance a období ikonoklasmu (4. století – pol. 9. století):** historiografie a kronikářství, hagiografie, hymnografie, poezie, charakteristika ikonoklastického období.
2. **Literatura a kultura v období tzv. makedonského encyklopedismu (pol. 9. století – počátek 11. století):** Fotios, Konstantinos Porfyrogennetos, cyrilometodějská mise, Symeon Metafrastes).
3. **Literatura a kultura v 11. století (Michael Psellos) a komnenovské renesance** (do konce 12. století): historiografie a kronikářství, román, Digenis Akritas, inovační tendence, pronikání živého jazyka do literatury.
4. **Literatura a kultura palaiologovského období** (od křižácké okupace do roku 1453): Maximos Planudes, klasicismus x humanismus, hésychasmus x racionalismus, platonismus x aristotelismus, historikové zániku Byzance.
5. **Kořeny novořecké literatury v pozdní Byzanci:** literatura s fiktivními prvky, Morejská kronika.

6. **Literatura krétské renesance** (16.–17. století).

7. **Počátky novořecké literatury:** jazyková otázka (Adamantios Korais, Jannis Psycharis), romantická poezie (Andreas Kalvos, Dionysios Solomos).

8. **Próza 2. poloviny 19. století** (historické romantické romány, Emmanuil Roidis, generace 80. let a mravoličná povídka) a **Kostis Palamas**.

9. **Hlavní představitelé novořecké poezie 20. století:** Konstantinos Kavafis, Odysseas Elytis, Jorgos Seferis, Jannis Ritsos.

10. **Novořecká próza 20. století:** generace 30. let, Nikos Kazantzakis, poválečná próza, překlady do češtiny.

D) STŘEDOVĚK A RENESANCE (LJ303, MED12)

1. **Kontinuita mezi antickou a středověkou literaturou** (*septem artes liberales*, gramatické a rétorické školy), **specifika středolatinšské literatury**.

2. **Co víte o Bibli jako hlavním zdroji středověkého myšlení a literárního výrazu** (Vulgáta; rámcový obsah Bible; Bible jako „autorita“)? **Charakteristika literatury pozdní antiky**.

3. **Co je latinská patristika, její nejvýznamnější autoři:** význam Aurelia Augustina (jeho hlavní spisy) pro středověk; Jeroným, Ambrož Milánský.

4. **Autoři tzv. přechodného období (6.–8. stol.), význam benediktinských klášterů** (Cassiodorus, Boethius, Isidor ze Sevilly, Beda).

5. **Karolinská renesance, její charakteristika a hlavní autoři. Problematika tzv. středověkých renesancí**.

6. **Středověká exempla. Hagiografie** (Petr Alfonsi, *Gesta Romanorum*, Caesarius z Heisterbachu, *Zlatá legenda*; nejstarší legendy z bohemikálního prostředí).

7. **Světšská lyrika vrcholného středověku** (*Carmina Burana*, Gualter Castellionský, Archipoeta, Hugo z Orléansu).

8. **Středověká epická poezie** (mj. antické látky nejčastěji zpracováváné středověkými autory).

9. **Středověká historiografie – charakteristika, významné kroniky vrcholného středověku**.

Doporučený rozsah povinné literatury k jednotlivým otázkám (základem je materiál z přednášek, k dispozici jsou osnovy v Učebních materiálech v ISu):

1. J. Nechutová, *Středověká latina*: s. 11–14, 65–67, 68–72, 89–91, 126–127, 129–131; J. Nechutová – D. Stehlíková, *Stručné dějiny latinské literatury středověku*: s. 9–13
2. přednášky; J. Nechutová, *Středověká latina*: s. 73–74; J. Nechutová – D. Stehlíková, *Stručné dějiny latinské literatury středověku*: s. 19–23, 28
3. J. Nechutová, *Středověká latina*: s. 104–105, 127–129; J. Nechutová – D. Stehlíková, *Stručné dějiny latinské literatury středověku*: s. 23–32
4. J. Nechutová, *Středověká latina*: s. 77–84, 129–131; J. Nechutová – D. Stehlíková, *Stručné dějiny latinské literatury středověku*: s. 37–40
5. J. Nechutová, *Středověká latina*: s. 84–88, 131–134; J. Nechutová – D. Stehlíková, *Stručné dějiny latinské literatury středověku*: s. 76–79
6. J. Nechutová, *Středověká latina*: s. 116–117, 123–125; J. Nechutová – D. Stehlíková, *Stručné dějiny latinské literatury středověku*: s. 189–190, 287–290
7. J. Nechutová, *Středověká latina*: s. 111–116; J. Nechutová – D. Stehlíková, *Stručné dějiny latinské literatury středověku*: s. 161–165, 170–171
8. J. Nechutová, *Středověká latina*: s. 111–112; J. Nechutová – D. Stehlíková, *Stručné dějiny latinské literatury středověku*: s. 121–123, 168–171
9. J. Nechutová, *Středověká latina*: s. 125; J. Nechutová – D. Stehlíková, *Stručné dějiny latinské literatury středověku*: s. 109–118, 141–145, 182–184, 186–188

Státní bakalářská zkouška z mediteránních studií – seznam povinné četby PRO STUDENTY ZAPSANÉ DO STUDIA NA PODZIM 2019 A POZDĚJI

K ústní zkoušce student/ka přinese **seznam přečtené literatury**.

Student/ka předloží seznam literatury, který dodržuje formální náležitosti (bibliografické citace) a který svým obsahem dokládá zájem o jednotlivé tematické okruhy. Do seznamu literatury k okruhům B-D neuvádějte odborné publikace (v seznamu tedy budou uvedena díla „krásné“ literatury – např. romány, básnické sbírky, divadelní hry apod.; k okruhu A lze uvést také odborné publikace).

Součástí seznamu přečtené literatury je povinná literatura zadaná v příslušných povinných předmětech (MED05, MED06, MED10, MED11, MED15, MED16), viz níže a sylaby jednotlivých předmětů.

Student je na vyzvání kteréhokoli člena zkušební komise schopen pohovořit o obsahu a formě děl, které uvede do seznamu.

Vyhovující seznam přečtené literatury ke Státní zkoušce z mediteránních studií obsahuje alespoň 46 titulů.

1. POVINNÁ ČETBA K OKRUHU A – HISTORIE A GEOGRAFIE STŘEDOMOŘÍ:

Není stanovena.

Svůj zájem o jednotlivá témata může student doložit přečtením vybrané doporučené literatury povinných a volitelných předmětů absolvovaných během studia (MED03n Dějiny Středomoří ve středověku, novověku a současnosti, HIAb05 Dějiny starověku, MED12 Renesanční humanismus, MED55 Geografie Středomoří, MED56 Politický vývoj ve východním a jižním Středomoří, MED68 Moderní dějiny Turecka aj.), případně jiných odborných děl dle vlastního uvážení.

Dějínám celého Středomoří od počátků do současnosti se věnuje tato kniha: ABULAFIA, David. *The great sea: a human history of the Mediterranean*. New York: Oxford University Press, c2011, 783 p. ISBN 9780195323344.

2. POVINNÁ ČETBA K OKRUHU B – ANTICKÁ LITERATURA (v překladech):

1./2. Dvě epická díla (autoři na výběr: HOMÉR /Ílias, Odysseia/; HÉSIODOS; APOLLÓNIOS RHODSKÝ)

3. *Nejstarší řecká lyrika*. Antická knihovna č. 44. Praha 1981.

4./5./6. Jedna tragédie každého z dále uvedených autorů (AISCHYLOS, SOFOKLÉS, EURÍPIDÉS)

7./8. Alespoň jedna komedie "stará" a jedna "nová" (autoři na výběr: ARISTOFANÉS, MENANDROS)

9. Jedno historiografické dílo (autoři na výběr: HÉRODOTOS; THÚKYDIDÉS; POLYBIOS)

10. Jedno řečnické dílo (autoři na výběr: DÉMOSTHENÉS; ISOKRATÉS; LIBANIOS)

11. Jedno filozofické dílo (autoři na výběr: PLATÓN; ARISTOTELÉS; EPIKÚROS; PLÚTARCHOS; LÚKIÁNOS; MARCUS AURELIUS; IÚLIÁNOS APOSTATA)

12./13. T. MACCIUS PLAUTUS a L. TERENTIUS AFER (od každého autora jedna komedie dle vlastního výběru)

14. C. VALERIUS CATULLUS (*Zhořklé polibky, Triumvirové lásky, Veršiky a verše*, nejlépe překlad D. Svobodové a J. Žáčka)

15./16. P. VERGILIUS MARO: Aeneis, Zpěvy pastýřské.

17. Q. HORATIUS FLACCUS: Ódy (tj. překlad sbírky Carmina)

18. P. OVIDIUS NASO: Metamorfózy

19./20./21. M. TULLIUS CICERO: alespoň jedna politická a jedna soudní řeč, jeden libovolný filozofický spis

22./23. L. ANNAEUS SENECA: jakýkoli z jeho Dialogů a vlastní výběr z *Listů Luciliovi* (20 listů)

24. L. APULEIUS: *Zlatý osel* nebo PETRONIUS ARBITER: *Satyrikon (Hostina u Trimalchiona)*.

25. Alespoň jedno historiografické dílo (autoři na výběr: C. IULIUS CAESAR, C. SALLUSTIUS CRISPUS, T. LIVIUS – alespoň 2 knihy, P. CORNELIUS TACITUS – alespoň dvě knihy)

26. Jedno dílo tzv. pozdní antiky (Aurelius AUGUSTINUS, BOETHIUS)

3. POVINNÁ ČETBA K OKRUHU C – BYZANTSKÁ A NOVOŘECKÁ LIT. (v překladech):

1. Jeden titul z byzantské historiografie (na výběr: PROKOPIOS Z KAISAREIE, MICHAEL PSELLOS, LAONIKOS CHALKOKONDYLES, THEOFYLAKTOS SIMOKATTES)
2. Jeden titul z byzantské hagiografie (na výběr: *Byzantské legendy*, *Obrácení nevěstky Marie*, *Apothegmata*, PALLADIOS, THEODORETOS Z KYRRHU)
3. Jeden titul z novořecké poezie (autoři na výběr: KONSTANTINOS KAVAFIS, JORGOS SEFERIS, ODYSSEAS ELYTIS)
4. Jeden libovolný titul z novořecké prózy
5. Jedno dílo Nikose Kazantzakise

4. POVINNÁ ČETBA K OKRUHU D – STŘEDOVĚK A RENESANCE (v překladech):

1. AURELIUS AUGUSTINUS: *Confessiones* (Vyznání)
 2. BOETHIUS: *De consolatione philosophiae* (O útěše filozofie)
 3. z Bible: *Genesis*, *Evangelium podle Lukáše*
 4. CAESARIUS Z HEISTERBACHU: *Dialogus miraculorum* → v překladu *Vyprávění o zázracích: středověký život v zrcadle exempel*. Překlad a komentář: J. Nechutová. Praha: Vyšehrad, 2009.
 5. *Confessio Archipoetae* → v překladu *Zpověď Archipoetova*. In: *Sestra Múza: světská poezie latinského středověku*. Ed. A. Vidmanová. Praha: Odeon, 1990.
 6. PUBLIUS VERGILIUS MARO: *Zpěvy pastýřské* (4. ekloga)
- Nezapomeňte, že pro předmět LJ303 Základy středolatinšské literatury je zadána také povinná odborná literatura (viz výše a sylabus předmětu – Informace učitele).

5. POVINNÁ ČETBA ZADANÁ V RÁMCI PŘEDMĚTŮ MED15/MED16 ROMÁNSKÉ LITERATURY I/II (v překladech):

Student v návaznosti na své studijní zaměření uvede do seznamu přečtených děl **alespoň 10 děl** ze seznamu povinné četby předmětů MED15/16, o nichž bude schopen podrobněji pohovořit během zkoušky. Předpokládá se povšechná znalost ostatních povinných děl zadaných v předmětech MED15/16.